

LA IMMIGRACIÓ DE LA GENT DEL BAIX GAIÀ A TARRAGONA (1814-1819)

Josep M. Sanet i Jové

L'evolució demogràfica incideix directament sobre l'economia i la societat. En el cas que considerem, per desgràcia, no podem parlar d'un estudi de les variables previsible dins d'una dinàmica normal de població ans tot al contrari, per tal com el setge, l'expugnació i l'ocupació de Tarragona per les tropes franceses suposà l'aniquilament quasi total dels seus habitants, fins a l'extrem que Recasens i Comes ha pogut escriure “*que buena parte de los 6649 habitantes del censo de 1816 no tenían nada que ver con los vecinos de 1808. Por consiguiente, la Guerra de la Independencia produjo un cambio de población espectacular*”.¹

El buit en què restà Tarragona un cop acabada la guerra del Francès atragué l'atenció de la gent dels pobles dels voltants que considerà que podria millorar la seva situació si s'establí a la ciutat. Pel que fa a aquesta emigració volem considerar la dels pobles del Baix Gaià i concretament la dels habitants d'Altafulla, Ardenya, el Catllar, Creixell, Ferran, Monnars, la Pobla de Montornès, la Riera de Gaià, Roda de Berà, Salomó, Tamarit, Torredembarra i Vespella de Gaià.

Què motivà a la gent a deixar el poble natal per establir-se a Tarragona, tot i l'estat de ruïna en què es trobava la ciutat? Les causes foren múltiples i entre elles figuraven la pèrdua de les collites, la destrucció de les propietats, l'oportunitat per a la pràctica del comerç, etcètera.

El període de temps de la investigació abasta els anys de la immediata postguerra, és a dir, de 1814 a 1819, i per realitzar-la s'han buidat els llibres

1. RECASENS I COMES, J.M. *La Revolución y la Guerra la Independencia en al ciudad de Tarragona*. VII premio “Cronista José M^a, Pujol”. Real Sociedad Arqueológica Tarraconense. Sugrañes Hnos. Editores. Tarragona, 1965, p.

sagramentals (baptismes, matrimonis i òbits) de la parròquia de Santa Maria de la Catedral (l'única existent aleshores a Tarragona)², i com que les notes a peu de pàgina resultarien reiteratives ens hem decidit a eliminar-les.

Les persones del Baix Gaià establertes a Tarragona les situem en el poble del que n'eren originàries i les presentem ordenades alfabèticament, segons el primer cognom, i dins de parèntesi col·loquem el primer any en què han estat trobades en els documents.

ALTAFULLA

ADSERÀ, Joan (1817)
BARADAT, Maria (1818)
BUSQUETS, Antònia (1819)
CAMPS, Maria (1814)
CENDRA I PINYOL, Maria (1818)
CENDRA I PINYOL, Tomàs (1816)
CENDRA, Josep (1814) (dona Francesca Reventós)
CENDRA, Josep (1814) (dona Maria Pinyol)
CENDRA, Llorenç (1814)
DALMAU, Teresa (1816)
ESTEVE I DOMINGO, Anna-Maria (1819)
FLEIX, Jaume (1817)
FLEIX, Josepa (1815)
FLORENS, Josepa (1815)
GARCIA I DALMAU, Josepa (1815)
GARCIA, Josepa (1817)
GRAU, Maria-Teresa (1817)
HUGUET, Pau (1818)
MARQUÈS, Antònia (1815)
MESTRE, Maria (1819)
PAINOUS, Ramona (1814)
PASQUÉS, Maria-Antònia (1815)
PIJOAN I BAS, Tomàs (1814)
PIJOAN I FEBRER, Maria (1816)
PIJOAN, Antònia (1815)
PIJOAN, Josep (1815), pescador
PIJOAN, Josep (1816), fuster
PIJOAN, Maria (1816)
RECASENS I LLAGOSTERA, Josep (1818)
RIUS, Maria (1819)

2. AHAT. Llibre de matrimonis de la Catedral, núm. 14. Llibres de baptismes de la Catedral, núms. 22 i 23. Llibre d'òbits de la Catedral, núm. 4.

RIUS, Marianna (1819)
SANTROMÀ I RABASSA, Sebastiana (1816)
TRILLES I BARADAT, Ignasi (1814)

ARDENYA

BELLMUNT I VIDAL, Jordi (1814)
SALVAT, Magdalena (1819)

CATLLAR, EL

ALUGES I ELIES, Josep (1816)
ALUGES, Josepa (1815)
BERTRAN, Joan (1815)
BOVÉ, Antònia (1819)
BOVÉ, Joan (1818)
BRULLES I SUMOI, Pau (1815)
CABANES I SOLER, Francesc (1815)
GASPAR, Joan (1816)
GÜELL I BORONAT, Agustí (1814)
MANYER, Magdalena (1815)
MANYER I MESTRES, Ramon (1817)
MARCOBAL I SOTERES, Rosa (1814)
MARTÍ, Pere-Joan (1814)
MIRÓ, Josepa (1818)
PALLARÉS, Francesca (1814)
RADALGÀ, Josep (1818)
ROLDOA I BOVÉ, Josep (1815)
ROLDOA I SOLER, Josepa (1817)
ROLDOA, Joan (1819)
ROLDOA, Maria (1817)
SALORT, Teresa (1814)
VENTURA I ARGILAGA, Marianna (1819)
VENTURA, Josep (1816)
VENTURA, Rafael (1816)
VIDAL I BADUELL, Magí (1814)
VIDAL, Maria (1816)
VIDAL, Miquel (1816)

CREIXELL

BUIXENS, Antoni (1815)
FERRER, Teresa (1818)
MUNTÉ I FIGUEROLA, Joan (1814)
ROVIRA, Josep (1814)

FERRAN

BOBER, Josepa (1816)
MARQUÈS, Maria (1816)
VIDAL, Maria (1819)

MONNARS

ALEGRET, Antònia (1818)
PALLARÉS, Antoni (1819)

POBLA DE MONTORNÉS, LA

BURRASCA, Maria (1819)
ROVIRA, Antoni (1817)

RIERA DE GAIÀ, LA

ELIES I FONT, Caterina (1814)
GILS I VALLVÉ, Maria (1815)
LLAURADOR, Maria (1815)
MAGRINYÀ, Maria (1818)
MAGRINYÀ, Paula (1816)
POUS, Josep (1818)
RECASENS, Antoni (1814)
REVERTER I RECASENS, Pau (1819)
SUNYER I SOCIES, Llúcia (1814)
TORRELL I POBLET, Miquel (1817)
TORRELL, Maria (1815)
TORRELL, Miquel (1818)
VIRGILI I GUIVERNAU, Maria (1818)

RODA DE BARÀ

ESPINÀS, Maria (1817)

SALOMÓ

FERRER, Miquel (1817)
RECASENS, Miquel (1816)

TAMARIT

MARQUÈS, Maria (1815)
MERCADER, Josep (1819)
PALLARÉS, Pere (1819)
RECASENS, Pau (1815)
VIRGILI I FONTANALS, Francesc (1819)

TORREDEMBARRA

ALEGRET I CENDRÓS, Manuel (1818)
ARNALIC, Agustí (1814)
ARNALIC, Maria-Teresa (1814)
ARNALIC, Rosalia (1818)
BALASC, Jaume (1819)
BATLLE, Joan (1817)
BORONAT I PEDROL, Manuela (1818)
BORRÀS, Rosalia (1818)
CERDÀ, Anna-Maria (1817)
FERNANDO, Maria (1815)
FLAQUER, Margarida (1815)
FOGUET I SIMÓ, Maria-Rosalía (1819)
FOGUET, Catarina (1818)
FOGUET, Josepa (1814)
FORTUNY, Magdalena (1814)
FRANQUÈS, Maria (1815)
FREIXES, Teresa (1815)
GABARDÓS, Antoni (1814)
GUARDIOLA I GÜELL, Bàrbara (1818)
GUARDIOLA I GÜELL, Rosalia (1816)
GUARDIOLA I PORTA, Maria (1816)
GUASC I ROIG, Francesc (1817)³
GUASC, Jaume (1815)
GÜELL I LLUC, Maria (1814)
IVERN I LLENES, Rita (1816)
IVERN I LLENES, Rosalia (1814)
IVERN, Antònia (1816)
IVERN, Maria (1815)
IVERN, Tecla (1814)
JORDÀ, Francesc (1815)
LLORAC, Pere (1817)
LLUC, Teresa (1815)
MARTELL, Maria (1816)
MARTORELL I BALASC, Teresa (1818)

3. La informació sobre Francesc Guasc i Roig, casat amb la tarragonina Maria Serra, malgrat que s'ha extret del registre de matrimonis de la Catedral, la cerimònia solament va consistir amb la benedicció de la parella durant la celebració de la missa, ja que s'havien esposat el dia 4 d'abril de 1813, o sia durant la Guerra del Francès, a l'església de Sant Miquel de Ciutat de Palma. En l'obra *La Gent de Mar de Torredembarra (s. XVIII)* p. 35, de l'historiador Salvador-J. Rovira i Gómez, hi consta que el seu pare era pescador, circumstància favorable per a poder emigrar, per mar, vers les Illes Balears per defugir del domini gavatx.

MARTORELL, Francesca (1819)
MATEU, Rosalia (1815)
MAURI I CIURÓ, Francesca (1819)
MERCADER I PEDROL, Anna-Maria (1819)
MONTSERRAT I BALDRIC, Maria (1819)
PEDROL I MAGRINYÀ, Narcisa (1818)
PONTNOU, Magí (1818)
PORTA, Cecília (1815)
RICOMÀ, Francesc (1814)
ROIG I PEDROL, Josepa (1815)
ROIG, Isabel (1815)
ROSSINYOL, Vicenç (1816)
SALVANY I PELLICÉ, Francesc (1819)
SAMANIEGO, Maria (1814)
TRÈMUL, Maria (1819)
XAXAU, Maria (1819)

VEPELLA

BORONAT, Miquel (1814)
RECASENS I RAFÍ, Antoni (1816)

Tenim, doncs, un total de 146 persones que decidiren deixar el Baix Gaià per establir-se a Tarragona, les quals es distribueixen així: Altafulla, 33, Ardenya, 2, El Catllar, 27, Creixell, 4, Ferran, 3, Monnars, 2, La Pobla de Montornès, 2, La Riera de Gaià, 13, Roda de Barà, 1, Salomó, 2, Tamarit, 5, Torredembarra, 50 i Vespella de Gaià, 2.

La població que proporcionà més nous tarragonins fou Torredembarra, la segueixen Altafulla i el Catllar i entre les tres viles apleguen el 75,35% del total dels desplaçats.

Ben segur que les fonts que hem utilitzat no recullen totes les persones del Baix Gaià que en la immediata postguerra s'establiren a Tarragona per tal com els indicadors emprats de: nupcialitats, baptismes i òbits no recullen les persones nouvingudes que, per exemple, degueren romandre fadrines o els que ja estaven casats i no tingueren fills nats a Tarragona en els anys de l'estudi. Tot i això la quantitat de persones localitzades és prou important per demostrar el que ja suposàvem: que Tarragona exercí una forta atracció sobre els habitants de les localitats del seu redol, la qual cosa incidí en la decadència que experimentaren en el quinquenni posterior a la guerra del Francès.